

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента ЧЕРНІКОВОЇ Людмили Антонівни на дисертаційну роботу ЗАХАР ОЛЬГИ ГЕРМАНІВНИ «Методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Рівень інформатизації суспільства є одним з основних критеріїв оцінки ступеня розвитку держави, найважливішим чинником його економічного і політичного потенціалу. Запровадження сучасних інформаційних технологій у всі сфери освітньої діяльності сприяє переходу освіти на якісно новий рівень. Стрімкий темп розвитку інформаційно-комунікаційних технологій висуває все більш високі вимоги до особистісних, професійних якостей учителів інформатики, а також до рівня їх підготовки.

Враховуючи високий навчальний потенціал сучасних ІКТ, у системі післядипломної освіти потрібно забезпечити безперервний, масовий і випереджувальний розвиток ІКТ-компетентності педагогів, формувати у кожного вчителя потребу і готовність до постійної самоосвіти галузі ІТ. Одним із сучасних засобів реалізації цього процесу є технології дистанційного навчання, які мають значні переваги перед традиційною системою навчання.

Отже, важливим є пошук способів упровадження дистанційної освіти у систему підготовки вчителів інформатики, бо саме вони є каталізатором інформатизації середньої освіти, від їх професіоналізму залежить розбудова освітнього інформаційного простору нашої держави, формування інформаційної компетентності учнів як ключової компетентності особистості.

Саме тому тема дисертаційного дослідження Захар Ольги Германівни «Методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання», яке представлено як узагальнення власного досвіду, видається актуальною з теоретичних і практичних міркувань.

На наш погляд, актуальність досліджуваної проблеми, її теоретичні засади одержали в дисертації належне обґрунтування, аргументацію та конкретизацію. Дисертаційне дослідження тісно пов'язане з науково-дослідною роботою Миколаївського ОІППО та Київського університету імені Бориса Грінченка, а також спрямоване на реалізацію основних завдань Закону України «Про національну програму інформатизації», Указу президента України «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки» та інших нормативних документів.

Об'єкт і предмет дослідження визначено відповідно до обраної теми, сформульовано мету дослідження та окреслено завдання. Для досягнення поставленої мети і розв'язання завдань використано комплекс теоретичних, емпіричних і статистичних методів, що добиралися відповідно до конкретного етапу дослідження.

Робота Захар Ольги Германівни складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел із 315 найменувань, додатків. Додатки, подані в дисертації, доповнюють і конкретизують її зміст, мають практичне спрямування і можуть бути корисними як для викладачів, так і слухачів курсів підвищення кваліфікації. Структура роботи відзначається цілісністю, збалансованістю складових частин, підпорядкована реалізації основних завдань дослідження.

У вступі дисертаційної роботи коротко обґрунтовано актуальність теми; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами Миколаївського ОІППО та Київського університету ім. Б. Грінченка; визначено мету та завдання, об'єкт і предмет, методи, джерельну базу дослідження; викладено наукову новизну й практичне значення одержаних результатів.

На основі аналізу філософської, психолого-педагогічної літератури, нормативно-правової бази у першому розділі дисертації «Підвищення кваліфікації вчителів інформатики засобами технологій дистанційного навчання як педагогічна проблема» автором висвітлено ступінь наукового опрацювання визначеної проблеми, охарактеризовано специфіку та переваги запровадження дистанційних технологій навчання, особливості підвищення кваліфікації та структуру ІК-компетентності вчителів.

У другому розділі рукопису «Сутність і зміст методичної системи

підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання» створено модель розвитку ІК-компетентності та обґрунтовано методичну систему підвищення кваліфікації вчителів інформатики, визначено особливості застосування технологій дистанційного навчання у означеному процесі.

У третьому розділі дисертації Захар О.Г. представляє планування, перебіг, організаційно-методичне забезпечення та результати педагогічного експерименту з перевірки ефективності розробленої системи підвищення кваліфікації вчителів.

Варто звернути увагу на достатню вибірку педагогічного експерименту (в експериментальній роботі брали участь 698 учителів інформатики загальноосвітніх навчальних закладів). Аналіз результатів педагогічного експерименту є обґрунтованим і дозволяє засвідчити наявність позитивної динаміки в сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів експериментальних груп. Математичне обґрунтування емпіричних результатів заслуговує позитивної оцінки і не викликає сумнівів.

У загальних висновках автором стисло викладено основні результати дисертаційного дослідження. Основні наукові положення й висновки дисертаційного дослідження є достатньо обґрунтованими і достовірними, що підтверджується застосуванням комплексу методів наукового пошуку.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає в розробленій та обґрунтованій методичній системі підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання та моделі інформаційно-комунікаційної компетентності цієї категорії вчителів. Всебічний і глибокий аналіз наукових джерел дозволив дослідниці уточнити сутність поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність вчителя інформатики», визначити критерії та рівні її сформованості, окреслити компоненти та рамку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів інформатики. Вважаємо дієвим підхід Захар О. Г. до визначення складових методичної системи підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання: дидактико-цілепокладальної, формувальної та діагностико-коригувальної.

Позитивним ми вважаємо те, що у розробці та обґрунтуванні методичної системи авторкою було враховано не лише формальну, а також й

неформальну та інформальну освіту вчителів інформатики.

У дисертації запропоновано детальне змістове наповнення, характеристика організаційних форм, методів та засобів, що використовуються в процесі підвищення кваліфікації вчителів цієї категорії, досліджено вплив засобів інформаційно-освітнього середовища на розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів.

Практичне значення результатів роботи полягає в розробленні та впровадженні програм спецкурсів: «Технологія створення та супроводження персональних веб-ресурсів», «Використання сервісів Google у професійній діяльності вчителя», дистанційних курсів для підвищення кваліфікації вчителів інформатики; спеціальних додаткових дидактичних веб-засобів для вчителів інформатики тощо. Окремо хочемо виділити детально розроблені критерії, показники оцінювання ІК-компетентності вчителів інформатики та визначену на їх основі кваліметричну модель.

Значущість практичної частини дисертаційної роботи О.Г. Захар не викликає сумніву, бо вже зараз її авторські матеріали використовуються в освітньому процесі Миколаївського, Тернопільського, Чернігівського обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, Вінницької академії неперервної освіти.

Стиль викладу матеріалів дослідження доступний для сприймання. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням нормативних вимог. Посилання на власні публікації автором зазначено в тексті дисертації.

Основні теоретичні положення та висновки дисертації опубліковано у 20 працях (з них 13 – одноосібні), зокрема: 2 навчальних посібники (у співавторстві), 7 статей у провідних фахових виданнях України (з них 1 – у співавторстві); 2 – у зарубіжних періодичних виданнях (з них 1 – у співавторстві); 1 публікація у збірнику наукових праць; 3 публікації у матеріалах наукових конференцій; 2 публікації у збірниках тез конференцій; 3 публікації у збірниках методичних матеріалів (у співавторстві).

Варто підкреслити ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертаційної роботи. Зміст і структура автореферату дисертаційного дослідження відповідає чинним вимогам, дає чітке уявлення

про особливості проведеного дослідження та його результати.

Отже, дисертація О.Г. Захар має вагомe значення для розвитку професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів інформатики у системі післядипломної освіти, оскільки в ній представлено науково обґрунтований, добре апробований, експериментально перевірений інструментарій щодо реалізації означеної проблеми.

Однак, позитивно оцінюючи представлені в дисертації результати дослідження, вважаємо за необхідне висловити декілька і зауважень та побажань до змісту роботи:

1. На наш погляд, поставлені завдання відповідають меті дослідження, але завдання 3 сформульоване ширше, ніж визначена мета дослідження (мета – обґрунтування методичної системи, завдання - розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити методичну систему).
2. Вважаємо недоцільним обмежувати підвищення кваліфікації вчителів інформатики в розробленій методичній системі тільки розвитком їх інформаційно-комунікаційної компетентності, та визначати ІК-компетентність як основу всіх компонентів професійної компетентності вчителів інформатики (рис. 1.7).
3. У цілому, досить позитивно оцінюючи зміст першого розділу, треба відзначити, що пп. 1.1, 1.2 не позбавлені описового характеру. Бажано посилити авторську інтерпретацію досліджуваного матеріалу.
4. Вважаємо, що робота набула б більшої практичної значущості, якби автором було урізноманітнено тематику спецкурсів, зорієнтувавши їх не тільки на формування навичок використання та створення Інтернет-ресурсів, а й для розвитку методичних, соціальних, предметних компонентів професійної компетентності вчителів інформатики.
5. З огляду на сучасність та актуальність теми дисертаційного дослідження, авторські напрацювання бажано б було оформити у вигляді методичних рекомендацій, де запропонувати більш детальний опис технології застосування розробленої методичної системи в післядипломній педагогічній освіті.
6. На жаль, в тексті дисертації містяться деякі стилістичні й семантичні неузгодженості.

Проте, аналіз рецензованої роботи дає підстави для висновку:

дисертаційна робота Захар Ольги Германівни є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно з актуальної проблеми. У сукупності наукові положення і практичні результати дослідження сприяють розв'язанню важливої науково-прикладної проблеми теорії та методики професійної освіти щодо застосування дистанційних технологій у процесі організації підвищення кваліфікації вчителів інформатики.

Таким чином, дисертаційне дослідження «Методична система підвищення кваліфікації вчителів інформатики із застосуванням технологій дистанційного навчання» повністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24.07.2013, зі змінами, внесеними Постановою КМУ № 656 від 19.08.2015 та Постановою КМУ № 1159 від 30.12.2015, а її автор Захар О.Г. заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедри інформатики та інформаційних
технологій в освіті комунального закладу
«Запорізький обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

Л. А. Чернікова

24 травня 2016 року

Підпис Чернікової Л.А. засвідчую

Начальник загального відділу

П.Л. Смоліна